

Elbe bever *Castor fiber albicus* Matschie 1907

De Elbe bever is een ondersoort van de Europese Bever *Castor fiber fiber* Linnaeus 1758 die voornamelijk in Duitsland voorkomt. Daarnaast wordt deze ondersoort in Denemarken en dankzij uitzettingen in de 20^e eeuw ook in Nederland, Oostenrijk, Zwitserland en in Frankrijk aangetroffen.

In 2002 werd de totale stand van deze ondersoort op 6000 dieren gehouden. Mede dankzij de uitzettingen o.a. ook nog in Duitsland zelf, wordt de stand tegenwoordig op 10.000 dieren geschat.



Bever in de Biesbosch

Foto: Jacques van der Neut

De Bever is het grootste knaagdier van Europa, die uitstekend is aangepast aan het leven in en bij het water. De Europese Bever komt alleen in Europa en Noord-Azië voor. In Noord-Amerika en Canada leeft de Canadese bever *Castor canadensis* die tot een andere soort gerekend wordt.

In 1988, 1989 en 1992 werden er in totaal 42 bevers in de Biesbosch uitgezet en daarmee werd de soort, na een afwezigheid van 162 jaren, in Nederland geherintroduceerd.

De eerste ideeën en een pleidooi voor de herintroductie van de Bever in Nederland en de Biesbosch (Natuur en Landschap 1976: 18-23) kwamen van Tom Lebet, geboren Dordtenaar en Biesbosch-coryfee, die de herintroductie helaas niet zelf meer mee mocht maken.

Nog in de tijd van de D.D.R. (Deutsche Demokratische Republik) werden de eerste twee lichteningen bevers voor de Biesbosch geleverd door de Staatshoutvesterij uit Tornau op de Dübener Heide. De bevers moesten met harde westerse valuta worden betaald en kosten gemiddeld ruim DM 1000,- per stuk. De eerste zendingen bevers moesten door boswachters en parkwachters van de Biesbosch zelf, achter het IJzeren Gordijn, worden opgehaald. Een hele belevenis voor de betrokkenen o.a.: Dirk Feij, Jacques van der Neut, Bart Weel en Daan Bruijsters.

Om de kans op inteelt te verkleinen werden de dieren op zoveel mogelijk verschillende plaatsen op de Dübener Heide gevangen door een team Oost-Duitse houtvesters en bevervangers zoals Harald Zehler, Ulrich Kajath en Lutz Johannes. Zo werden er bevers gevangen in o.a. Wörlitz, Lutherstein en Hammerbach. Bij de keuze van de vanglocaties speelde nog een andere factor een rol; er werd namelijk ook gekeken naar plaatsen waar bevers op de Dübener Heide overlast veroorzaakten, omdat zij door hun geknaag, regelmatig wegen blokkeerden of, door het bouwen van dammen, bospercelen en tuinen van bewoners onder water zetten. Het mes sneed voor de Oost-Duitsers dus aan twee kanten.

De gevangen bevers werden in speciaal gemaakte houten kisten per vrachtauto via Sleeuwijk naar Werkendam vervoerd, van waar zij per boot naar Polder de Dood in de Brabantse Biesbosch werden vervoerd. Vooraf was door dierenarts Jaap Keller uit Sleeuwijk bij elke bever een zender geïmplanteerd zodat zij in hun nieuwe leefgebied konden worden gevolgd. Aardig detail is dat Jaap Keller afkomstig is van de boerderij "De Nieuwe Beer" in de Dordtse Biesbosch.

Uit deze monitoring, door biologiëstudent Bart Nolet; afstudeerscriptie: "Return of the Beaver to the Netherlands" (1994), bleek dat de aanpassing en de verspreiding in het nieuwe leefgebied aanvankelijk moeizaam verliep. Dat lag niet aan de bevers, maar vooral aan de verkeerde inzichten van de uitzetters.

Momenteel (2014) floreert de Bever in de Biesbosch boven verwachting. Overal zijn knaagsporen, opgangen, holen en legers te vinden. Het aantal actieve burchten gaat de 100 te boven en naar verwachting zwemmen er vandaag de dag meer dan 300 bevers in de Biesbosch rond.

Bevers blijken een verrijking voor het Nederlandse (rivieren)landschap en de inheemse flora en fauna. Niet alleen hebben zij, door hun graaf- en knaagwerk, een positieve invloed op de structuur en de vegetatie van de Biesbosch; zij zorgen ook voor verjonging van het bos en voor vertraging van de successie. Ook de overige fauna lift duidelijk mee op het succes. Diverse soorten dieren, zowel zoogdieren, vogels als insecten, vinden in en bij beverburchten geschikt leef- en voedselgebied. Zo is door middel van onderzoek vastgesteld dat muizen en vogels soms inwoning in beverburchten vinden en zelfs kleine roofdieren leven af en toe samen met bevers in dezelfde burcht. Ook verlaten legers, holen en burchten van bevers worden regelmatig door andere dieren benut.

Door het graven van kanalen (stelsels), het kort knagen van de vegetatie en het kaal houden van de bodem bij de burcht (aansmeren met klei) creëren bevers rondom hun verblijfplaats geschikte micromilieus die voor insecten en andere kleine organismen van levensbelang zijn.

Ook beverdammen in brede kreken en sloten worden door andere dieren gebruikt om water te passeren zonder natte voeten te krijgen en door de gaten in zo'n dam ontstaan (snel)stromende geultjes die benut worden door vissen en viseters.

Dankzij de introductie van Elbebevers in de Biesbosch is dit natuurgebied nog mooier en soortenrijker geworden.

Daarom heeft de jury, 25 jaar na de herintroductie van de Bever in Nederland, besloten de Biesbosch Natuurprijs 2013 symbolisch toe te kennen aan: *Castor fiber albi-cus*, de Elbebever en de daaraan verbonden sculptuur in beheer te geven aan Verein Dübener Heide uit Bad Dübén.